

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato: 25. september 2007
Kontor: Lovafdelingen
Sagsnr.: 2007-792-0400
Dok.: LOJ41025

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 420, som Folketingets Retsudvalg (Alm. del) har stillet til justitsministeren den 29. august 2007.

Lene Espersen

/

Ole Hasselgaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 420 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministerens kommentarer udbedes til henvendelsen af 23/8-07 fra Fællestalsmanden, Anstalten ved Herstedvester, afleveret til udvalget i forbindelse med udvalgets besøg i fængslet, jf. REU alm. del - bilag 642.”

Svar:

Henvendelsen af 23. august 2007, som fællestalsmanden har afleveret til Retsudvalget i forbindelse med udvalgets besøg i Anstalten ved Herstedvester, omhandler bl.a. spørgsmål om § 31-udgang, handleplaner, overførsel efter straffuldbyrdelseslovens § 24, tvangsmedicinering, antabus-dosering, grundlaget for at fængselsfunktionærer uddeler medicin samt de indsattes mulighed for uddannelse.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at man til brug for besvarelsen af spørgsmålet har indhentet en udtalelse fra Anstalten ved Herstedvester.

1. Fællestalsmanden har vedrørende § 31-udgang spurgt om, hvorfor § 31-udgang eksisterer, idet der er talrige eksempler på, at indsatte søger – også efter opfordring fra personalet – men får afslag, oftest begrundet i, at den indsatte ikke er udgangsberettiget.

Ifølge udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 1, kan indsatte få udgang blandt andet med henblik på at besøge en nærstående person, der er alvorligt syg, at være til stede ved en nærstående persons begravelse eller at møde i retten eller for anden offentlig myndighed i tilfælde, hvor vedkommende myndighed finder det påkrævet. Der er tale om udgange, hvor der foreligger væsentlige humanitære hensyn, eller hvor den indsattes tilstedeværelse er påkrævet.

Ifølge udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, kan indsatte, der udstår fængselsstraf i 30 dage eller derover, få udgang blandt andet med henblik på at besøge nærstående personer ved vigtige familiebegivenheder. Dette kan f.eks. være eget barns fødselsdag eller første skoledag. De formål, der er nævnt i denne bestemmelse, er mindre tungtvejende end de formål, der er nævnt i § 31, stk. 1.

Afgørelsen af spørgsmålet om udgang træffes på grundlag af en samlet konkret og individuel vurdering af alle sagens omstændigheder, herunder

navnlig en afvejning af formålet med udgangen over for misbrugsrisikoen og hensynet til retshåndhævelsen. Det vil derfor kunne forekomme, at der gives tilladelse til udgang efter § 31, stk. 1, f.eks. til en nærstående persons begravelse, men afslag på udgang efter § 31, stk. 2, f.eks. til eget barns første skoledag, idet formålet med den sidstnævnte udgang ikke er så tungtvejende, at det kan opveje den risiko for misbrug og det hensyn til retshåndhævelsen, som vurderes at foreligge i sagen.

Anstaltens klientel udgøres fortrinsvis af indsatte med forstyrrelser og forandringer i personlighedsstruktur og adfærd. Endvidere modtager anstalten traditionelt de sværest belastede sædelighedskriminelle, de forvaringsdømte og grønlandske dømte, der anbringes tidsubestemt. Dette medfører, at der skal foretages en grundig vurdering af risikoen for misbrug af eventuel udgangstilladelse, ligesom hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt må tale imod udgangstilladelsen.

I visse tilfælde skal anstalten indhente politiets vurdering, inden der tages endelig stilling, og i mange tilfælde skal afgørelsen om udgang træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Dette gælder blandt andet udgange til indsatte, der afsoner forvaringsdomme, livstidsdomme eller fængsel i 8 år eller derover. Gruppen af indsatte, hvor direktoratet skal træffe afgørelsen, udgør for tiden ca. 100 indsatte ud af anstaltens kapacitet på 138 lukkede pladser.

Endelig har anstalten oplyst, at man ikke kan genkende det billede, som fællestalsmanden tegner af mulighederne for at opnå tilladelse til udgange efter udgangsbekendtgørelsens § 31.

2. Fællestalsmanden har vedrørende handleplaner anført, at der intet samarbejde er med den indsatte, og at ”det er et diktat, ingen rød tråd.”

Ifølge straffuldbyrdelseslovens § 31, stk. 2, skal institutionen i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Handleplanen skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

I Kriminalforsorgens handleplansvejledning understreges vigtigheden af kontinuitet i arbejdet samt i at samarbejde med den indsatte. Det fremgår af vejledningen, at handleplaner kan være med til at sikre en bedre af-dækning af problemer, en identificering af opgaver og en planlægning af

en given indsats. Udarbejdelsen af handleplanen kan samtidig være med til at styrke motivationen og ansvarligheden hos den, som handleplanen vedrører.

Der afholdes hver uge handleplansmøder i Anstalten ved Herstedvester. I disse handleplansmøder deltager socialrådgiver, terapeuter, afdelingspersonale, sygepleje, skole og værksteder. Inden den første handleplan udarbejdes efter indsættelse af den pågældende i anstalten, udarbejder socialrådgiveren en social anamnese (redegørelse) i samtale med den indsatte og ud fra de medfølgende akter. Den indsatte deltager i en del af handleplansmødet. Inden indsatte tilstedeværelse har det tværfaglige team drøftet den indsatte situation samt fremtidsplaner. Herefter er den indsatte med i resten af mødet. Den indsatte orienteres om de forskellige faggruppers vurdering af ham/hende, og indsatte bidrager med sine fremtidsønsker og ønsker om ændringer i hverdagen. Ved den løbende handleplansevaluering påses det, hvad der har kunnet gennemføres i perioden af lagte planer, og det vurderes, hvad der kan være relevant af nye tiltag. Anstaltens fokus ved udarbejdelse af handleplaner er primært faktorer, der kan mindske recidiv.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at man to gange årligt foretager en evaluering af handleplansarbejdet i Kriminalforsorgen med henblik på at vurdere, om handleplansarbejdet forløber tilfredsstillende.

Evalueringen for 1. kvartal 2007, som blev udsendt den 21. august 2007, viste blandt andet, at Anstalten ved Herstedvester i 90 % af de udarbejdede handleplaner på tilfredsstillende vis har taget stilling til klientens ressourcer. Dette punkt indeholder også en beskrivelse af klientens egen vurdering af sin situation. I 90 % af de udarbejdede handleplaner var der ligeledes lavet en konklusion og taget stilling til fremtidige mål, ligesom der i alle de udarbejdede handleplaner var taget stilling til fremtidige indsatsområder.

Anstalten har oplyst, at man ikke kan genkende det billede, som fællestalsmanden tegner af handleplansarbejdet i anstalten, men erkender, at udarbejdelsen af nogle handleplaner er blevet forsinket. Anstalten er dog meget opmærksom herpå og arbejder ihærdigt for at leve op til handleplansforpligtelsen.

3. Fællestalsmanden har vedrørende overførsel anført, at hvis anbringelsesgrunden (for placering i Anstalten ved Herstedvester) ikke længere

holder, så kan man ikke overføres (til anden institution) grundet egen sikkerhed. Det er endvidere anført, at der mangler et åbent fængsel til indsatte fra anstalten.

Det er i det følgende lagt til grund, at fællestalsmandens udsagn er relateret til praksis for anbringelse og overførsel af indsatte, der er dømt for seksualforbrydelser.

Det følger af straffuldbyrddelseslovens § 22, stk. 1, at fuldbyrdelse af straf normalt sker i åbent fængsel. Reglerne giver dog mulighed for, at fuldbyrdelsen kan ske i lukket fængsel af en række grunde, eksempelvis hvis den dømte efter de lægelige oplysninger bør anbringes i Anstalten ved Herstedvester, eller hvis det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb.

Efter reglerne i anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen anbringes personer, der er idømt fængselsstraf for seksualforbrydelser, indledningsvis i visitations- og observationsafdelingen i Anstalten ved Herstedvester. Efter endt ophold på afdelingen træffes afgørelse om det endelige afsoningssted. Bliver der tale om anbringelse i åbent fængsel eller halvåben afdeling, træffes afgørelsen af anstalten efter bemyndigelse fra direktoratet. Der vil herefter ske overførsel til andet fængsel, medmindre det skønnes, at den indsatte skal forblive i anstalten.

Ifølge reglerne i straffuldbyrddelsesloven skal en indsat i et lukket fængsel overføres til åbent fængsel, når betingelserne for anbringelse i lukket fængsel ikke længere er opfyldt, eller hvis overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke anses for betænkelig. Hvis det må anses som ubetænkeligt og relevant i forhold til den indsattes behov, kan den indsatte overføres til halvåben afdeling, når betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke er til stede, f.eks. på grund af hensynet til den indsattes sikkerhed.

Direktoratet har oplyst, at overførsel til åbent fængsel af indsatte, der er dømt for seksualforbrydelser, undertiden kan rumme vanskeligheder, hvorfor disse oftest overføres til halvåbne afdelinger, hvor muligheden for en mere problemfri afsoning erfaringsmæssigt er bedre. I det omfang det er muligt, benytter anstalten i øvrigt muligheden for overførsel til anstaltens åbne fængselsafdeling på Holsbjergvej.

4. Fællestalsmanden har vedrørende medicin anført, at der er eksempler på, at anstalten søger at tvinge medicin i folk, der ikke er i målgruppen for straffelovens kapitel 24 (forbrydelser mod kønssædeligheden).

Direktoratet har forstået det sådan, at fællestalsmandens udsagn relaterer sig til den kønsdriftsdæmpende medicinske behandling, der finder sted i anstalten. Direktoratet har hertil oplyst, at denne behandling tilbydes til seksualforbrydere. En forudsætning for at iværksætte denne behandling er blandt andet, at de, der modtager behandlingen, forinden har givet et skriftligt informeret samtykke hertil.

5. Fællestalsmanden har vedrørende antabus anført, at der gentagne gange er rejst kritik af de store antabusdoser på 3 gange 800 mg, da disse ikke gives efter behov.

Anstalten har oplyst, at antabusbehandlingen i anstalten altid iværksættes efter en lægefaglig vurdering ud fra samtale med den pågældende indsatte og oplysninger fra de sagsakter, der er tilgængelige. Antabusbehandling påbegyndes i anstalten (og ifølge anstaltens oplysninger tillige ude i alkoholambulatorierne) ofte med 800 mg i tre dage og derefter vedligeholdelsesbehandling to gange om ugen. Ved sparsomme og spredte udgange bliver der ikke tale om vedligeholdelsesbehandling, men dosering i dagene op til udgang. Der foretages et individuelt hensyn afhængig af eventuelle bivirkninger, som den pågældende måtte få. Status i september 2007 er, at kun 8 ud af 42 indsatte får en dosis på 800 mg i tre dage ved udgang, hvorimod de øvrige enten får en reduceret dosis, samme dosering spredt ud over flere dage eller er i vedligeholdelsesbehandling.

Direktoratet har endvidere oplyst, at sundhedspersonale ansat i Kriminalforsorgen skal følge sundhedsmyndighedernes anbefalinger til behandling af borgere i samfundet generelt. Indsatte, som ikke er tilfredse med den sundhedsfaglige behandling, herunder medicinering, vejledes om klageadgang til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn.

6. Fællestalsmanden har endvidere efterspurgt grundlaget for, at betjente uddeler medicin.

Reglerne findes i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 25. juni 2003 om medicinudlevering mv. til indsatte i fængsler og arresthuse. Cirkulæret er i overensstemmelse med lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, hvoraf det fremgår, at en

autoriseret sundhedsperson under udøvelsen af sin virksomheder er forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed, herunder blandt andet ved benyttelsen af medhjælp.

Det fremgår af cirkulæret, at lægen ud over sygeplejerske kan benytte ikke-sygeplejerskeuddannet personale, der har modtaget undervisning i medicinudlevering, som medhjælp til medicingivning. Det fremgår endvidere af cirkulæret, at det er en forudsætning for uddelegeringen af medicingivning, at det ikke-sygeplejerskeuddannede personale har fået generel medicininstruktion under uddannelsen og er gjort bekendt med institutionens instruks om medicinudlevering.

Direktoratet har oplyst, at anstalten har udarbejdet en lokal instruks om medicinudlevering i medfør af ovennævnte cirkulære. Endvidere foregår der i anstalten undervisning af nyt personale i medicinhåndtering og medicinudlevering, og denne undervisning forestås af sygeplejepersonalet.

Direktoratet har endvidere oplyst, at fængselsfunktionærer under deres grunduddannelse i faget ”Sundhed og hygiejne” gennemgår medicinudleveringscirkulæret, og herunder får instruktion om medicingivning.

7. Fællestalsmanden har vedrørende uddannelse bl.a. anført, at uddannelse ikke er for alle, og at værkemestrene ikke kan/vil bruge indsatte, der i en del af beskæftigelsestiden går i skole.

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 38, at en indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet

Af samme lovs § 39 fremgår det, at valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsattes forhold. Ved valg af beskæftigelse skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsattes eget ønske.

Anstalten har en skole, hvor den indsatte dels kan få udbygget sine skolekundskaber, dels tage folkeskolens 9. og 10. klasse. Der er mulighed for at gennemføre skoleundervisning som en delt beskæftigelse, således at den indsatte er tilknyttet et værksted et vist antal timer om ugen og i den øvrige tid er tilknyttet skolen. Denne praksis har ifølge anstalten været gældende længe og fungerer efter hensigten. Arbejdet på værkstedet

hindrer således ikke den indsatte i at deltage i den planlagte undervisning.

Såfremt indsatte ønsker at tage uddannelse ud over 10. klasseniveau, har skolen mulighed for at være behjælpelig med hf-enkeltfag og lignende selvstudier.

8. Fællestalsmanden har endvidere afleveret en notits til Retsudvalget, som er stilet til justitsministeren. Notitsen fremtræder som en opstilling af stikord til brug for de drøftelser, som talsmændene havde med Retsudvalget under besøget den 28. august 2007. Det fremgår ikke tydeligt, hvilke problemstillinger der ligger til grund for de stikord, der er anført i notitsen.

Direktoratet har oplyst, at stikordene, der er oplyst i notitsen, ifølge anstalten ikke har været rejst som dagsordenspunkter af talsmandsgruppen på de seneste talsmandsmøder, men anstalten vil ved næste talsmandsmøde spørge talsmandsgruppen, hvad der nærmere ligger bag de pågældende punkter.